

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิชาการพยาบาลพื้นฐาน
ในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาล
วิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา

A Development of Learning Model for Basic Nursing Course
in Enhancing the Academic Achievement of Nursing Students
at Saint Theresa International College

วิณา ภักดีสิริวิชัย¹ วาสนา พงษ์สุภะ¹ วาณี โพธิ์นคร¹ สุรงค์ เป็รื่องเดช¹

Veena Bhakdisirivichai¹ Vassna Pongsupasa¹ Vanee Pothinakorn¹ Surang Prungdij¹

¹คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา

¹Faculty of Nursing Saint Theresa International College

Corresponding author; Veena Bhakdisirivichai E-mail: veena@stic.ac.th

Received: December 8, 2020 Revised: June 30, 2021 Accepted: August 25, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการ ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิชาการพยาบาลพื้นฐานในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา รูปแบบการศึกษาเป็นการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (classroom action research) ขั้นตอนการศึกษาตามหลักเกณฑ์พื้นฐาน 4 ประการ ได้แก่ การวางแผน (plan) การปฏิบัติ (act) การสังเกต (observe) และ การสะท้อน (reflect) ทำการศึกษาในประชากรเป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ของวิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา จำนวน 97 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและแบบประเมินที่คณะผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ผลการศึกษา พบว่า 1) การประเมินประสิทธิผล นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์การเรียนวิชาการพยาบาลพื้นฐานหลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบการเรียนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความพึงพอใจ และความสุขในการเรียนของนักศึกษาพยาบาลอยู่ในระดับมาก 2) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาการพยาบาลพื้นฐาน โดยใช้รูปแบบ STIC ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ S: การใช้สถานการณ์ผู้ป่วยจำลอง (situation), T: การสะท้อนคิด (reflective thinking), I: การสอนโดยการสืบค้น (inquiry method) และ C: การเรียนรู้แบบร่วมมือ (cooperative learning) ดังนั้นรูปแบบการเรียนการสอนวิชาการพยาบาลพื้นฐาน ด้วยรูปแบบ STIC สามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลได้

คำสำคัญ: นักศึกษาพยาบาล; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; รูปแบบการเรียนการสอน

A Development of Learning Model for Basic Nursing Course in Enhancing the Academic Achievement of Nursing Students at Saint Theresa International College

Veena Bhakdisirivichai¹ Vassna Pongsupasa¹ Vanee Pothinakorn¹ Surang Prungdij¹

¹Faculty of Nursing Saint Theresa International College

Corresponding author; Veena Bhakdisirivichai E-mail: veena@stic.ac.th

Received: December 8, 2020 **Revised:** June 30, 2021 **Accepted:** August 25, 2021

Abstract

This action research aimed to develop a teaching and learning model in basic nursing course to enhance the academic achievement of nursing students in Saint Theresa International College. The research design was a classroom action research. The research process consisted of 4 basic criteria: plan, act, observe, and reflect. The subjects were 97 first year nursing students of Saint Theresa International College in academic year 2019. The data were collected using questionnaires and assessment tools developed by the researchers. The results showed that 1) the model's effectiveness evaluation revealed that the average scores of basic nursing academic achievement after using the STIC model was significantly higher than those before at .01. Satisfaction and happiness in learning of nursing students were at a high level and 2) the STIC model, learning model for basic nursing course, consisted of 4 components, which were Situation, reflective Thinking, Inquiry method and Cooperative learning. Therefore, STIC model can enhance the academic achievement of nursing students.

Keywords: nursing students; academic achievement; learning mode

ความเป็นมาและความสำคัญ

วิชาชีพการพยาบาล เป็นวิชาชีพที่ต้องอาศัยความรู้เฉพาะทางการพยาบาลในการปฏิบัติงาน การจัดการเรียนการสอน วิชาการพยาบาลเพื่อผลิตพยาบาลที่มีคุณภาพ นักศึกษาพยาบาลจะได้รับการพัฒนา ความรู้พื้นฐานทางด้านการพยาบาลและ จรรยาบรรณวิชาชีพ มีทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ทักษะการใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษในการสื่อสาร การประยุกต์ใช้ คณิตศาสตร์ กระบวนการวิจัย การสร้างนวัตกรรม การประยุกต์ใช้งานวิจัยและผลการวิจัยอย่างเหมาะสม เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถในการให้การพยาบาลแบบองค์รวม สามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม มีมนุษยสัมพันธ์ ที่ดี สามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ได้ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วย (1) ทักษะด้านคุณธรรม จริยธรรม (2) ทักษะด้านความรู้ (3) ทักษะทางปัญญา (4) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (5) ทักษะการวิเคราะห์ เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ (6) ทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ¹

การจัดการเรียนการสอนวิชาการพยาบาลพื้นฐาน เป็นวิชาหนึ่งที่บรรจุในหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ตามมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับปริญญาตรี เป็นวิชาแรกที่จัดการเรียนการสอนด้านการพยาบาล ที่ส่งผลให้นักศึกษาพยาบาลมีทักษะพื้นฐานและเทคนิค การปฏิบัติการพยาบาล ควบคู่ไปกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถ ให้เกิดความรักในสิ่งที่เรียนรู้ ให้มีทักษะกระบวนการคิดปรับความรู้พื้นฐานทางการพยาบาลจากทฤษฎีมาปรับใช้ในการ พยาบาลได้อย่างถูกต้อง และเป็นพื้นฐานการดูแลผู้ป่วยในปีการศึกษาต่อไปจนจบการศึกษาเป็นพยาบาลวิชาชีพ

ปัจจุบันคณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา มีการจัดการเรียนการสอนวิชาการพยาบาลพื้นฐาน สำหรับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ประกอบด้วยภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ มีแนวคิดและปรัชญาด้านการเรียนการสอน มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ภาคทฤษฎีมีการจัดการเรียนการสอนแบบการบรรยาย ร่วมกับการใช้สื่อวีดิทัศน์ การใช้โจทย์ สถานการณ์กระตุ้นผ่านกระบวนการสอน และการจัดกลุ่มนักศึกษาให้มีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ส่วนภาคปฏิบัติมีการแบ่งกลุ่ม นักศึกษาและมีอาจารย์ประจำกลุ่มในสัดส่วนนักศึกษา 8 คน ต่ออาจารย์ 1 คน เพื่อให้ได้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นผลลัพธ์ด้านความรู้ที่ได้จากการประเมินผลด้านความรู้ (cognitive) และเป็นความสามารถของบุคคลที่เกิดจาก การเรียนการสอนเป็นเครื่องมือตรวจสอบความสามารถของบุคคล² การจัดการเรียนการสอนวิชาการพยาบาลพื้นฐาน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในปีการศึกษา 2561 มีนักศึกษาไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 16.49 (จำนวน 16 คน) ส่วน การประเมินความพึงพอใจ และความสุขของนักศึกษาพยาบาล อยู่ในระดับปานกลาง³ โดยคาดว่าความพึงพอใจและ ความสุขในการเรียนวิชาการพยาบาลพื้นฐานซึ่งเป็นวิชาแรกควรอยู่ในระดับสูง เพื่อให้เกิดความมั่นใจต่อการเรียน ในปีถัดไป ปัญหาสำคัญอาจเกิดจากขาดปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนักศึกษา รวมถึงระหว่างนักศึกษาด้วยกันเอง และยังพบว่าพฤติกรรมทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา มีความวิตกกังวล เกี่ยวกับการเรียน และขาดการจัดการกับเวลาทางการเรียนที่ดี อาทิ เช่น การวางแผน การกำหนดเวลาของตนเองใน การเรียนการสอน การจัดตารางเวลาเรียน หรือ การใช้เทคนิคต่าง ๆ มาช่วยจัดการเวลาได้⁴

แนวคิดและปรัชญาการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตราที่ 24 พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 ได้กล่าวว่าการจัดการเรียนการสอน จะต้องจัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่งเสริม ให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การแก้ปัญหาจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง โดยครูอาจารย์ ต้องออกแบบการเรียนรู้และอำนวยความสะดวก (facilitator) ในการเรียนรู้ให้นักเรียนเรียนรู้จากการเรียนแบบลงมือทำ⁵ และจำเป็นต้องส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะการเรียนรู้เพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ตามแนวทางที่ เน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ (active learning) การที่มีการวิเคราะห์ผู้เรียนและรูปแบบการเรียนรู้ จึงเป็นสิ่งสำคัญ ของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ⁶ ทฤษฎีและแนวคิดการจัดการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (active learning) เป็นวิธีการสอนที่มีกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรคทางปัญญา (constructivism)⁷ ดังนั้นการเรียน

การสอนนักศึกษาพยาบาลในปัจจุบัน จำเป็นต้องมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วย มีการออกแบบการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อให้ผู้เรียนมีแรงบันดาลใจและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพยาบาล พบว่า พฤติกรรมการเรียนด้านความมีวินัยในตนเอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน สามารถทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคปฏิบัติของนิสิตพยาบาล⁸ ส่วนวิธีการสอนแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยการใช้ปัญหาเป็นฐาน (problem based learning : PBL) เพื่อตั้งสถานการณ์หรือโจทย์ปัญหากระตุ้นผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าและมีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (collaborative learning) จะช่วยในการส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน⁹ การใช้เทคนิคการสะท้อนคิดของการฝึกปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานส่งผลให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของการฝึกปฏิบัติการพยาบาล⁹⁻¹⁰ การสอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นการกระตุ้นสมองให้ผู้เรียน มีความสามารถในการระบุปัญหา คิดกระบวนการแก้ปัญหาด้วยการใช้เหตุผล เลือกรูปแบบการแก้ไขปัญหาและการตัดสินใจที่เหมาะสม¹¹ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบการใช้กระบวนการกลุ่มในการเรียนวิชาการพยาบาลพื้นฐาน มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าการเรียนการสอนแบบบรรยาย¹² ดังนั้นปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพยาบาลมาจากพฤติกรรมการเรียน และ วิธีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย เช่น การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง การใช้เทคนิคการสะท้อนคิด และ การพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการใช้กระบวนการกลุ่มโดยการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

รูปแบบการเรียนการสอนในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพยาบาล พบว่า รูปแบบการเรียนรู้และการสอนในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย การจัดการเรียนที่เน้นกระบวนการกลุ่ม และการทำงานเป็นทีม การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนแบบลดเวลาเรียนและเพิ่มเวลารู้ การมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ผลงานการเรียนรู้ และการใช้สื่อ และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย สามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพยาบาลได้¹³ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาการพยาบาลพื้นฐาน โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Teaching : T) โดยการวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล และเป็นรายกลุ่ม และ เพิ่มช่องทางการให้คำปรึกษาต่อผู้เรียน นอกจากการให้คำปรึกษาในชั้นเรียน และใช้กระบวนการกลุ่ม (Learning : L) สามารถนำไปพัฒนาการเรียนการสอนวิชาการพยาบาลพื้นฐานได้¹⁴ รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้สถานการณ์ที่มีผู้ป่วยจำลองเป็นสื่อที่ช่วยให้เกิดความเข้าใจทางคลินิกจะเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพยาบาล¹⁵ การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐาน¹⁶ และรูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 หลังการสอนมีคะแนนสูงกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ตลอดจนการเรียนรู้แบบ Active learning โดยให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ สืบค้นความรู้ ตั้งคำถามในชั้นเรียนและการสะท้อนคิดส่งผลให้เกิดทักษะทางการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21¹⁷ การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้วยการใชรูปแบบการเรียนการสอนแบบ Active learning ในนักศึกษาพยาบาล ทำให้นักศึกษามีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นไปตามที่กำหนดในหลักสูตร¹⁸ ดังนั้น รูปแบบการเรียนการสอนในการยกระดับส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพยาบาลในปัจจุบัน จึงมีการใช้แนวคิดและปรัชญาการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และการเรียนรู้แบบ Active learning วิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา ยังไม่มีการศึกษาวิจัยรูปแบบนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจในการพัฒนารูปแบบนี้ขึ้นและศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบ STIC ที่ได้ไปวางแผนประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาการพยาบาลพื้นฐาน และวิชาที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน วิชาการพยาบาลพื้นฐาน ในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (classroom action research)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ตามแนวคิดขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ตามหลักเกณฑ์พื้นฐาน 4 ประการ คือ การวางแผน (plan) การปฏิบัติ (act) การสังเกต (observe) และ การสะท้อน (reflect)¹⁹ ดังนี้

การวางแผน (plan) โดยการศึกษาข้อมูล แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร และงานวิจัย เป็นการศึกษารวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้วิชาการพยาบาลพื้นฐาน โดยทำการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ปีการศึกษา 2561 โดยการประชุมและสนทนากลุ่มร่วมกันระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับอาจารย์ผู้รับผิดชอบวิชาการพยาบาลพื้นฐาน จำนวน 8 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากการประเมินการเรียนการสอนในปีเดียวกัน จำนวน 101 คน และ วางแผนออกแบบการเรียนการสอน วิชาการพยาบาลพื้นฐาน บรรจุไว้ในคู่มือการเรียนการสอน จัดทำเป็น มคอ. 3 (ภาคทฤษฎี) และมคอ. 4 (ภาคปฏิบัติ) และแผนการจัดการเรียนรู้

การปฏิบัติ (act) โดยดำเนินการตามแผนที่วางไว้ โดยจัดการเรียนการสอนตามคู่มือการเรียนการสอน และแผนการจัดการเรียนรู้ วิชาการพยาบาลพื้นฐาน เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไปใช้กับนักศึกษาพยาบาล ปีการศึกษา 2562 เป็นเวลา 6 เดือน โดยภาคทฤษฎีเรียนพร้อมกัน ส่วนภาคปฏิบัติมีการแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติเป็นกลุ่มย่อย

การสังเกต (observe) โดยการเก็บบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับผลที่ได้จากการปฏิบัติงานโดยใช้แบบสอบถามและแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ของรายวิชาตาม มคอ.3 และ มคอ.4 โดยการประเมิน 3 ส่วน คือ 1) คะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียน วิชาการพยาบาลพื้นฐาน 2) ความพึงพอใจในการเรียนต่อการเรียนการสอนวิชาการพยาบาลพื้นฐาน 3) ความสุขในการเรียนต่อการเรียนการสอนวิชาการพยาบาลพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาลกลุ่มเดิม

การสะท้อน (reflect) โดยการประเมินผลข้อมูลวิชาการพยาบาลพื้นฐาน โดยการประชุมและการสนทนากลุ่มร่วมกันระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับอาจารย์ผู้รับผิดชอบวิชาการพยาบาลพื้นฐาน โดยผลของการปฏิบัติ ได้รูปแบบ STIC ที่ต้องการ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยทำการศึกษาในประชากรคือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา จำนวน 97 คน ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการพยาบาลพื้นฐานในปีการศึกษา 2562

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาการพยาบาลพื้นฐาน ตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์สอนทางการพยาบาลที่ต้องการให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์วิธีการปฏิบัติการพยาบาล การออกแบบโจทย์สถานการณ์เกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือผู้ป่วยที่มีปัญหาด้านสุขภาพร่วมกับการเลือกชนิดการเรียนรู้ที่เหมาะสม

ขั้นที่ 2 การคิดแบบสะท้อนคิด เป็นกิจกรรมการสะท้อนคิดด้วยตนเองเป็นการเรียนรู้โดยอาศัยกระบวนการทางปัญญาและทัศนคติต่อการกระทำ ซึ่งแต่ละบุคคลสามารถค้นหาได้จากประสบการณ์เดิมของตนเองนำไปสู่ความเข้าใจและยอมรับสิ่งใหม่

ขั้นที่ 3 การสอนด้วยการสืบค้น โดยอาจารย์ตั้งคำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการทางความคิดหาเหตุผลค้นหาความรู้หรือแนวทางในการแก้ปัญหาด้วยตนเองด้วยวิธีการที่หลากหลาย

ขั้นที่ 4 การสอนด้วยวิธีการเรียนรู้ร่วมกัน ที่เน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติงานเป็นกลุ่มย่อย โดยมีสมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถที่แตกต่างกัน เป็นการส่งเสริมการทำงานร่วมกันเป็นทีมตามระบอบประชาธิปไตยและพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ทำให้สามารถปรับตัวอยู่กับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

แผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาการพยาบาลพื้นฐานนี้ ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน โดยเป็นผู้บริหาร 1 ท่าน อาจารย์พยาบาลสอนวิชาการพยาบาลพื้นฐาน 1 ท่าน และอาจารย์พยาบาลที่เชี่ยวชาญด้านวิจัย 1 ท่าน โดยมีค่า IOC เท่ากับ .92 แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ นำไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย หาค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .89 และหลังจากนำไปใช้ในกลุ่มตัวอย่าง 97 ราย ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .92

2. แบบทดสอบ เป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพยาบาลพื้นฐาน ตาม มคอ.3 ลักษณะข้อสอบเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 70 ข้อ นำไปตรวจสอบหาความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นพบว่า มีค่า KR-20 เท่ากับ .86 ค่าความยากง่ายอยู่ในช่วง .2-.8 ค่าอำนาจจำแนกมีค่าตั้งแต่ .25 ขึ้นไป

3. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนวิชาการพยาบาลพื้นฐาน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 19 ข้อ สอบถามความพึงพอใจในด้านเนื้อหา อาจารย์ กิจกรรมการเรียนการสอน และสื่อประกอบการเรียนการสอน ตรวจสอบความเชื่อมั่น พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .90

4. แบบสอบถามความสุขในการเรียนวิชาการพยาบาลพื้นฐาน ซึ่งพัฒนามาจากแบบสอบถามความสุขในการเรียนของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ของปัทมา ทองสม²⁰ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 32 ข้อ ในเนื้อหา 5 ด้าน ได้แก่ ความพึงพอใจในตนเอง ความสนใจใฝ่เรียนรู้ ความพึงพอใจในการเรียน ทศนคติต่อวิชาชีพ และความคลายกังวล ตรวจสอบความเชื่อมั่นพบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .92

เกณฑ์การแปลผลคะแนนความพึงพอใจ และความสุขในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล ต่อการเรียนการสอนวิชาการพยาบาลพื้นฐาน แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ ระดับมากที่สุด (คะแนนเฉลี่ย 4.50-5.00) ระดับมาก (คะแนนเฉลี่ย 3.50-4.49) ระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ย 2.50-3.49) ระดับน้อย (คะแนนเฉลี่ย 1.50-2.49) ระดับน้อยที่สุด (คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.49)²¹

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ปฐมนิเทศผู้เรียน เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาการพยาบาลพื้นฐาน โดยผู้วิจัยอธิบายหลักการเรียนการสอน และ กิจกรรมการเรียนรู้แต่ละขั้นตอน พร้อมเปิดโอกาสให้ซักถามและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

2. ดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เป็นเวลา 6 เดือน โดยภาคทฤษฎีเรียนพร้อมกัน ส่วนภาคปฏิบัติมีการแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติเป็น 11 กลุ่มๆ ละ 8 คน ต่อ อาจารย์ประจำกลุ่ม 1 คน รวม 88 คน ส่วนที่เหลืออีก 1 กลุ่ม มีนักศึกษาจำนวน 9 คน ต่อ อาจารย์ประจำกลุ่ม 2 คน

3. หลังเรียน ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประเมินความพึงพอใจ และ ประเมินความสุขต่อการเรียนการสอนวิชาการพยาบาลพื้นฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ เปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียนของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพยาบาลพื้นฐาน ด้วยการใช้สถิติ Dependent t-test

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้ได้รับการพิจารณารับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของ วิทยาลัยนานาชาติ เซนต์เทเรซา จังหวัดนครนายก หมายเลขการรับรอง STIC 017/2020 การดำเนินการวิจัย กลุ่มตัวอย่างได้รับการอธิบายจนเข้าใจ และแจ้งสิทธิในการปฏิเสธรวมทั้งถอนตัวจากการเป็นกลุ่มตัวอย่างโดยไม่เกิดผลใดๆ ต่อผู้ให้ข้อมูล และข้อมูล จะนำเสนอในภาพรวมไม่เปิดเผยข้อมูลเป็นรายบุคคล

ผลการวิจัย

1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนวิชาการพยาบาลพื้นฐาน

จากการจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยประเมินผล 3 ด้าน ได้แก่ 1) คะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนวิชาการพยาบาลพื้นฐาน 2) ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาการพยาบาลพื้นฐาน 3) ความสุขในการเรียนต่อการเรียนการสอนวิชาการพยาบาลพื้นฐาน ดังนี้

1.1 คะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนวิชาการพยาบาลพื้นฐาน การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์การเรียนวิชาการพยาบาลพื้นฐาน พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนวิชาการพยาบาลพื้นฐาน หลังการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น สูงกว่าก่อนการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์การเรียนวิชาการพยาบาลพื้นฐาน ก่อนและหลังเรียน (n=97)

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	p-value
ก่อนเรียน	37.98	6.076	.002*
หลังเรียน	47.78	6.693	

p-value <.01

1.2 ความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนวิชาการพยาบาลพื้นฐาน ความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนวิชาการพยาบาลพื้นฐาน โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน ได้แก่ ด้านผู้สอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านสื่อประกอบการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนวิชาการพยาบาลพื้นฐาน (n=97)

ความพึงพอใจของนักศึกษาพยาบาลฯ	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
1) ด้านผู้สอน	4.07	.51	มาก
2) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	4.03	.53	มาก
3) ด้านสื่อประกอบการเรียนการสอน	4.03	.57	มาก
รวม	4.04	.53	มาก

1.3 ความสุขในการเรียนต่อการเรียนการสอนวิชาการพยาบาลพื้นฐาน ความสุขในการเรียนต่อการเรียนการสอนวิชาการพยาบาลพื้นฐาน โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก และ เมื่อพิจารณารายด้าน ได้แก่ ความพึงพอใจในตนเอง ความสนใจใฝ่เรียนรู้ ความพึงพอใจในการเรียน ทักษะคิดต่อวิชาชีพ และความคลายกังวล อยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ความสุขในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล (n=97)

ความสุขในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
— ความพึงพอใจในตนเอง	3.97	.61	มาก
— ความสนใจใฝ่เรียนรู้	3.82	.52	มาก
— ความพึงพอใจในการเรียน	3.79	.52	มาก
— ทักษะคิดต่อวิชาชีพ	4.30	.54	มาก
— ความคลายกังวล	3.71	.88	มาก
ความสุขในการเรียนรวมทุกด้าน	3.92	.44	มาก

2) รูปแบบ STIC ต่อการเรียนรู้การสอนวิชาการพยาบาลพื้นฐาน

จากการสะท้อน (reflect) โดยการประชุมและการสนทนากลุ่มร่วมกันระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับอาจารย์ผู้รับผิดชอบวิชาการพยาบาลพื้นฐาน ได้ร่วมกันสังเคราะห์รูปแบบการเรียนรู้การสอน STIC มี 4 องค์ประกอบ ดังนี้

2.1 การใช้สถานการณ์ผู้ป่วยจำลอง (situation: S) โดยการออกแบบโจทย์สถานการณ์เกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือผู้ป่วยที่มีปัญหาด้านสุขภาพขั้นพื้นฐาน เป็นการสอนที่ช่วยฝึกทักษะการปฏิบัติ มีการให้ข้อมูลย้อนกลับ และให้นักศึกษาร่วมกันอภิปรายประเด็นที่ได้เรียนรู้จากทฤษฎี เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาได้คิดทบทวน จำ และสามารถปฏิบัติได้ ซึ่งอาจารย์ให้ข้อมูลย้อนกลับในทางสร้างสรรค์ และ กระตุ้นให้นักศึกษามีการพูดคุยแลกเปลี่ยนกัน

2.2 การสะท้อนคิด (Reflective Thinking: T) เป็นกิจกรรมต่อจากการบรรยายโจทย์สถานการณ์ โดยหลังจากการบอกโจทย์สถานการณ์แล้ว ให้นักศึกษาสะท้อนคิด บอกความรู้สึกที่เกิดขึ้นด้วยวาจาและเป็นลายลักษณ์อักษร อาจารย์สังเกตความรู้สึกการรับรู้ที่นักศึกษารู้สึกอย่างไร หรือคิดอย่างไรต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยความซื่อสัตย์ ประเมินความคิดเห็นต่อเหตุการณ์ วิเคราะห์ภาพรวมของสถานการณ์ หาข้อสรุปและวางแผนการแก้ไขปัญหาตามโจทย์สถานการณ์นั้น ๆ

2.3 การสอนโดยการสืบค้น (Inquiry Method: I) ขณะเรียนอาจารย์ส่งเสริมให้นักศึกษา ฝึกตั้งคำถามจากประเด็นเนื้อหาการเรียน มีการถาม-ตอบ ในชั้นเรียน มีการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนข้อมูลกัน ให้ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์และแสดงถึงความกล้า แสดงออก หลังจากอาจารย์บรรยายแล้ว มีการมอบหมายงานให้ศึกษาค้นคว้า และนำเสนอผ่านสื่อและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งผลทำให้ผู้เรียนเกิดความตื่นตัว ตื่นตัว และเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้เชิงรุก (active learning)

2.4 การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning: C) การสอนด้วยวิธีการเรียนรู้ร่วมกัน โดยให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติงานเป็นกลุ่มย่อย โดยมีสมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถที่แตกต่างกัน จัดผู้เรียนคล่องตามความสามารถ ติดตามให้มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ วิธีการเรียนของนักศึกษา โดยให้นักศึกษามีการจัดตารางการเรียนการสอนและกระตุ้นให้นักศึกษาชวนช่วยหาความรู้ด้วยตนเอง (self-directed learning) และรับผิดชอบในตนเอง

อภิปรายผล

การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้การสอนวิชาการพยาบาลพื้นฐาน ในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาล สามารถอภิปรายผลการศึกษาดังนี้

1) ประสิทธิภาพของรูปแบบ STIC ต่อการเรียนรู้การสอนวิชาการพยาบาลพื้นฐาน

1.1 ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาการพยาบาลพื้นฐาน รูปแบบการจัดการเรียนรู้การสอนด้วยรูปแบบ STIC ที่พัฒนาขึ้น พบว่ามีประสิทธิภาพ ดังจะเห็นได้จากเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาการพยาบาลพื้นฐาน หลังการเรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐาน อธิบายได้ว่า คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา ได้กำหนดวิชาการพยาบาลพื้นฐาน ซึ่งเป็นวิชาที่นักศึกษา ยังไม่มีประสบการณ์การปฏิบัติการพยาบาลมาก่อน และได้พบกับผู้ป่วยเป็นครั้งแรก การใช้รูปแบบ STIC ในการเรียนการสอนจะช่วยส่งเสริมให้นักศึกษามีการเรียนรู้การเชื่อมโยงการฝึกปฏิบัติจากภาคทฤษฎี โดยแผนการเรียนรู้ภาคทฤษฎีมีการจัดการเรียนการสอนโดยการออกแบบโจทย์สถานการณ์ผู้ป่วยจำลองการดูแลผู้ป่วยที่มีปัญหาด้านสุขภาพขั้นพื้นฐาน ให้นักศึกษาร่วมกันอภิปราย และการสะท้อนคิดต่อเหตุการณ์ หาข้อสรุปและวางแผนการแก้ไขปัญหาตามโจทย์สถานการณ์ ขณะเรียนอาจารย์ส่งเสริมให้นักศึกษาได้ศึกษาค้นคว้า ฝึกตั้งคำถามและร่วมกันตอบคำถามในชั้นเรียน รวมทั้งฝึกปฏิบัติงานเป็นกลุ่มย่อยให้มีการเรียนรู้ร่วมกันภาคทฤษฎีเป็นการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning และ หาความรู้ด้วยตนเอง (Self-directed learning) เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาทักษะ กระบวนการเรียนรู้ เกิดความตื่นตัวและกระบวนการแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง จนนักศึกษาสามารถนำไปใช้ในการฝึกปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยได้ จึงเกิดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาการพยาบาลพื้นฐานต่อการเรียนรู้รูปแบบ

STIC ซึ่งสอดคล้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับแบบแผนซิปปา (CIPPA) โดยมีแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่มและการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับรูปแบบ STIC พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังได้รับการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด¹⁸

1.2 ความพึงพอใจของนักศึกษาพยาบาล นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนที่ใช้รูปแบบ STIC ได้แก่ ด้านอาจารย์ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านสื่อประกอบการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก อธิบายได้ว่าการจัดการเรียนการสอนวิชาการพยาบาลพื้นฐาน โดยใช้รูปแบบ STIC ได้มีการวางแผนและออกแบบกิจกรรมสำหรับนักศึกษาเป็นอย่างดี โดยผู้รับผิดชอบรายวิชาได้แจกคู่มือการเรียนและเอกสารที่เกี่ยวข้องในการเรียนการสอน และการฝึกปฏิบัติงานให้นักศึกษาก่อนล่วงหน้า มีการจัดปฐมนิเทศรายวิชากับนักศึกษาพยาบาลก่อนการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย โดยชี้แจง วัตถุประสงค์ รายละเอียดของกิจกรรมการเรียน การสอนที่นักศึกษาต้องปฏิบัติ แหล่งฝึก วิธีการวัดและประเมินผล โดยให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกัน รวมทั้งการเตรียมความพร้อมด้านความรู้ ด้านเจตคติ และทักษะการปฏิบัติการพยาบาลให้พร้อมต่อการเรียนการสอนและฝึกปฏิบัติงาน การนำเสนอผลการที่ตนจากนักศึกษารุ่นพี่ที่ผ่านมาเล่าให้กับนักศึกษาฟังเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน และมีเจตคติที่ดีในการฝึกปฏิบัติการพยาบาล โดยจัดให้นักศึกษาได้พบกับอาจารย์ภาคปฏิบัติก่อนการปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย เพื่อทำความรู้จัก สร้างความคุ้นเคยและสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างกัน แนะนำแนวทางในการปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย ที่นักศึกษาต้องฝึกปฏิบัติ ให้กำลังใจและข้อคิดที่ดี จึงส่งผลให้นักศึกษามีความพึงพอใจต่อรูปแบบ STIC ในการจัดการเรียนการสอนวิชาการพยาบาลพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนพยาบาล ซึ่งประกอบด้วย การมอบหมายงาน การตั้งคำถามในชั้นเรียน การถ่ายโยงการเรียนรู้ การเสนอความคิดเห็น การนำเสนอหน้าชั้นเรียน และการสะท้อนคิด ซึ่งมีกิจกรรมที่คล้ายคลึงกับรูปแบบ STIC โดยพบว่าเป็นรูปแบบฯ ดังกล่าวนักศึกษามีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง¹⁷

1.3 ความสุขในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล พบว่านักศึกษามีความสุขอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านทัศนคติต่อวิชาชีพ มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ความพึงพอใจในตนเอง ความสนใจใฝ่เรียนรู้ ความพึงพอใจในการเรียน ความคล้อยตาม อธิบายได้ว่า รูปแบบ STIC ในการจัดการเรียนการสอนวิชาการพยาบาลพื้นฐาน จากการมีกิจกรรมการใช้สถานการณ์ผู้ป่วยจำลอง การสะท้อนคิด การมอบหมายงานให้มีการสืบค้น และจัดให้มีกิจกรรมกระบวนการกลุ่มจะช่วยส่งเสริมให้นักศึกษามีความมั่นใจ มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ มีความภูมิใจในตนเองในความรู้และความสามารถในการพยาบาลเป็นอย่างดี จึงส่งผลให้มีความสุขในการเรียนของนักศึกษาพยาบาลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่งผลให้เกิดทัศนคติต่อวิชาชีพที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับบทความการจัดการเรียนรู้ทางพยาบาลเพื่อสร้างความสุข บทบาทของอาจารย์และผู้เรียน ที่กล่าวว่า ผู้เรียนมีการนำหลักการของการคิดเชิงบวกมาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาตนให้มีความสุขด้านการเรียน โดยจึงเริ่มที่ตนเอง มีการปรับแนวคิดอย่างมีสติ ให้รับรู้ตนเองและผู้อื่นอย่างเหมาะสม มีความรู้สึกที่ดี มองหาสิ่งดีที่เกิดขึ้น และยอมรับต่อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้¹⁶ ส่วนความสุขในด้านความพึงพอใจในตนเองของนักศึกษาพยาบาล อธิบายได้ว่า รูปแบบ STIC กำหนดให้นักศึกษามีการทำงานเป็นกลุ่มและทำงานร่วมกัน โดยมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบร่วมกันในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามความรู้ ความสามารถ และนักศึกษาได้ฝึกประสบการณ์การดูแลผู้ป่วย และญาติบนหอผู้ป่วย เมื่ออาการผู้ป่วยทุเลาและสามารถกลับบ้านได้ ก็จะได้รับคำชมเชย เกิดความสุขรู้สึกภาคภูมิใจในตัวเอง จึงมีความสุขในด้านความพึงพอใจในตนเองอยู่ในระดับมาก

2) รูปแบบ STIC ต่อการเรียนการสอนวิชาการพยาบาลพื้นฐาน

รูปแบบ STIC ที่พัฒนาขึ้น ด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน สามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลได้ โดย

2.1) การใช้สถานการณ์ผู้ป่วยจำลอง (Situation : S) โดยการออกแบบโจทย์สถานการณ์ให้มีการฝึกทักษะการปฏิบัติ และกระตุ้นให้นักศึกษามีการพูดคุยแลกเปลี่ยนกัน สอดคล้องกับแนวคิดการเรียนการสอนจากการใช้ปัญหา

เป็นฐาน PBL (Problem Based Learning) อาจารย์มีหน้าที่ออกแบบโจทย์ปัญหาให้ผู้เรียนตามวัตถุประสงค์⁶ และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้และส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้แบบจริงจัง เน้นลงมือปฏิบัติ สามารถนำมาใช้ในการดูแลคนซึ่งเป็นผู้รับบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาจารย์ต้องเข้าใจลักษณะของผู้เรียนเพื่อออกแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองภายใต้แนวคิดสอนน้อย เรียนมาก โดยให้นักศึกษาเรียนรู้จากการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การแก้ปัญหาด้วยการใช้เหตุผล และเลือกวิธีการแก้ไขปัญหาและการตัดสินใจที่เหมาะสม¹⁴ สอดคล้องกับการศึกษาการรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้สถานการณ์ที่มีผู้ป่วยจำลองเป็นสื่อที่ช่วยให้เกิดความเข้าใจทางคลินิกและเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพยาบาล¹⁵

2.2) การสะท้อนคิด (Reflective Thinking : T) ให้นักศึกษาบอกความรู้สึก อาจารย์ประเมินความคิดเห็นต่อเหตุการณ์ และร่วมกันหาข้อสรุปและวางแผนการไขปัญหาตามโจทย์สถานการณ์ ทำให้เกิดความมั่นใจ ส่งเสริมทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติการพยาบาล สอดคล้องกับแนวคิดการใช้เทคนิคการสะท้อนคิด ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีการคิดทบทวน วิเคราะห์ ประสพการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและเชื่อมโยงกับเนื้อหาทฤษฎีที่ได้เรียนมา ส่งผลให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของการฝึกปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐาน⁹ สอดคล้องกับการศึกษาการจัดการเรียนการสอนโดยการส่งเสริมทักษะการสะท้อนคิดต่อพฤติกรรมและการสะท้อนคิด พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมและการสะท้อนคิดของนักศึกษาพยาบาลที่ได้รับการเรียนการสอนโดยการส่งเสริมทักษะการสะท้อนคิดสูงกว่านักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามปกติ¹⁰

2.3) การสอนโดยการสืบค้น (Inquiry Method : I) โดยมีการมอบหมายงานให้ศึกษาค้นคว้า ส่งผลทำให้ผู้เรียนเกิดความตื่นตัว ตื่นตัว และเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดการสอนโดยการสืบค้น โดยอาจารย์ตั้งคำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการทางความคิดหาเหตุผล ค้นพบความรู้หรือแนวทางในการแก้ปัญหาด้วยตนเองด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น เชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับความรู้ใหม่ การสังเกต โดยการตั้งคำถามเพื่อการสืบค้นอะไรใคร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร ปล่อยให้ผู้เรียนหาเหตุผลมาอธิบาย ซึ่งเป็นพื้นฐานเพื่อพัฒนาต่อยอดไปเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นการกระตุ้นสมองให้ผู้เรียนให้สามารถในการระบุปัญหา คิดกระบวนการแก้ปัญหาด้วยการใช้เหตุผล เลือกวิธีการแก้ไขปัญหาและการตัดสินใจที่เหมาะสม สำหรับการเรียนการสอนของนักศึกษาพยาบาลในปีถัดไป¹¹

2.4) การเรียนรู้แบบ ร่วมมือ (Cooperative Learning : C) โดยให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติงานเป็นกลุ่มย่อยตามความสามารถ และกระตุ้นให้นักศึกษาช่วยกันหาความรู้ และรับผิดชอบในตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดสอนน้อย เรียนมาก โดยหลังจากอาจารย์มอบหมายแบบโจทย์ปัญหาให้นักศึกษา นักศึกษาเป็นผู้ค้นคว้า การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning) เป็นการเรียนรู้โดยอาศัยความร่วมมือช่วยเหลือกันและแลกเปลี่ยนความรู้กันระหว่างกลุ่มนักศึกษาด้วยกัน ซึ่งการออกแบบการเรียนรู้ดังกล่าวจะช่วยในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา⁶ สอดคล้องกับการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบการใช้กระบวนการกลุ่มในการเรียนวิชาการพยาบาลพื้นฐาน พบว่า การใช้กระบวนการกลุ่มมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าการเรียนการสอนแบบบรรยาย¹²

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพต่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาล เนื่องจากองค์ประกอบของรูปแบบ STIC ประกอบด้วยหลักการและแนวคิดที่เป็นพื้นฐานและหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาแบบ Active learning อาจารย์มีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาผ่านวิธีการต่างๆ ทางด้านเทคโนโลยีและนำความรู้มาแลกเปลี่ยนกับเพื่อนในห้องเรียน บทบาทของอาจารย์จะเป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจ กระตุ้นให้นักศึกษาคิดวิเคราะห์ ค้นคว้าด้วยตัวเอง เน้นการปฏิบัติที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อาจารย์เป็นผู้เฝ้าแสวงหาและคัดเลือกเนื้อหา ความรู้ที่ทันสมัยและเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบ STIC ที่พัฒนาขึ้นนี้ สอดคล้องกับ การจัดการเรียนรู้ในปัจจุบัน จำเป็นต้องส่งเสริมและพัฒนาให้นักศึกษาให้เกิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวทางที่เน้นให้นักศึกษาเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ (Active Learning)

อาจารย์มีการจัดการเรียนรู้โดยให้นักศึกษาเป็นศูนย์กลาง และให้นักศึกษาเป็นผู้ลงมือปฏิบัติเน้นการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง และพัฒนานักศึกษาให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ มีความสามารถในการแก้ปัญหาและเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้มีคุณธรรม จริยธรรม ตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตในปัจจุบัน²²

ข้อจำกัดของการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาประชากรกลุ่มเดียว ในการเรียนการสอนวิชาการพยาบาลพื้นฐานทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ จึงไม่มีกลุ่มควบคุมเพื่อทำการเปรียบเทียบ

ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะด้านการจัดการเรียนการสอน

อาจารย์นักศึกษพยาบาลสามารถนำรูปแบบการเรียนการสอน STIC ไปใช้ในการเรียนการสอนวิชาอื่น ๆ ได้ โดยอาจารย์ควรมีคุณลักษณะที่สำคัญ คือ มีการวางแผนและเตรียมการสอนอย่างดี ควรสอนให้เข้าใจเนื้อหาก่อน มอบหมายงาน มีเทคนิคในการกระตุ้นนักศึกษา สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ดี เปิดโอกาสและรับฟัง ความคิดเห็นของนักศึกษา และนักศึกษาควรมีคุณลักษณะที่สำคัญ คือ มีความกระตือรือร้นในการเรียน มีความรับผิดชอบ เป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดีกล้าแสดงออกและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

2) ข้อเสนอแนะด้านการวิจัย

การทำวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการใช้รูปแบบการเรียนการสอน STIC กับวิธีสอนในรูปแบบอื่น เช่น การสอนแบบเน้นปัญหาเป็นหลัก (problem-based learning) การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-directed learning) และควรมีการศึกษาและพิจารณาตัวแปรอื่น ๆ ร่วมด้วย เช่น แบบแผนการเรียนรู้ของนักศึกษา และบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ เป็นต้น วิธีการเรียนการสอนแต่ละรูปแบบมีจุดเด่นต่างกันในการพัฒนานักศึกษาแต่ละด้าน เช่น มีงานวิจัยจำนวนมากสนับสนุนว่า การเรียนแบบ PBL ช่วยพัฒนานักศึกษาให้มีทักษะการแก้ปัญหา การตัดสินใจทางคลินิก หรือทักษะทางปัญญา ดังนั้นหากจะเปรียบเทียบรูปแบบการสอนที่แตกต่างกันต้องมีตัวแปรผลลัพธ์ที่ชัดเจนว่าจะพัฒนานักศึกษาด้านใด ในงานวิจัยนี้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นผลลัพธ์ด้านความรู้ ควรมีการศึกษาผลลัพธ์ด้านอื่นให้ครอบคลุมทุกด้านของผลลัพธ์การเรียนรู้รายวิชา

References

1. Praboromarajchanok Institute. Course manual, nursing science program 2003 (revised version) Bangkok: Education Development Section.(in Thai).
2. Wangpanich P. Learning evaluation. Bangkok: Rung Ruang printing;2010.(in Thai).
3. Student Registration Department. Summary of performance according to indicators in the seminar summarizing of the performance according to the indicators, Nakhon Nayok: St.Theresa International College;2019. (in Thai).
4. Bhakdisirivichai V, Chamnansua P, Katenil K, Phromsoonthorn S. Factor predicting academic achievement of nursing students at Saint Theresa International College. Journal of Prachomklao College of Nursing, Phetchaburi Province 2020;3:146-57.(in Thai).
5. Rassamee S, Udomkrit S, Viparat Y, Kannika K. Active learning management in the era of Thailand 4.0. Journal of Educational Administration, Silpakorn University 2018;9(2):331-43.(in Thai).
6. Khaemmanee T. Pedagogy: knowledge for effective learning process. edition 7. Bangkok: Chulalongkorn University press;2013.(in Thai).

7. Sataporn P. Quality of students derived from active learning. *Journal of Educational Administration Burapa University* 2012;6(2):1–13.(in Thai).
8. Lersthavorntham K, Kitnopkiet K, Sawangwattanasait O. Factor influencing learning achievement of nursing students in bachelor of nursing science curriculum, Boromarajonni College of Nursing Ratchaburi. *Journal of Nursing and Education* 2014;7(4):13–24.(in Thai).
9. Pumtha-it T, Wittoonmetha M. Effect of reflection technique to attitude, confidence and achievement of fundamental of nursing practicum. *Journal of Rangsit University: Teaching and Learning* 2018;12:144–54. (in Thai).
10. Chaisa P, Janwijit S. The effects of reflective thinking skill promoting based learning and instruction on reflective thinking behaviors among nursing students. *Journal of Education Studies* 2020;48(1):224–38. (in Thai).
11. Sirisupluxana P. Teaching nursing students to develop clinical thinking skill. *The Journal of Boromarajonani College of Nursing, Nakhonratchasima* 2013;19:5–19.(in Thai).
12. Kwanyuen R, Niputhutapong S. Effectiveness of group process learning in the subject of fundamentals of Nursing, Suan Dusit Rajabhat University. Faculty of Nursing, Bangkok; 2015.(in Thai).
13. Nantasene S, Wongwisessu S, Sukcharoen P, Techangkul L. Development of learning and teaching process for nursing students at Suandusit University. *Boromarajonani College of Nursing, Uttaradit Journal* 2018;10(2):166–79.(in Thai).
14. Waichompu N, Jorajit S. The 21st century's challenges of nursing instructors: teach less, learn more. *Princess of Narativas University Journal of Humility and Social Science* 2016;3(2):73–81.(in Thai).
15. Rattanawimol C, Kaewurai W, Hingkanont P. The instructional model development focusing on standardized patient with circle of trust to enhance learning happiness for nursing student. *Journal of Nursing and Health Science* 2015;9(3):179–92.(in Thai).
16. Onsri P. The development of an instructional model for enhancing brain-based learning among nursing students of the Royal Thai Army Nursing College, *Royal Thai Army Medical Journal* 2012;65(4):249–58. (in Thai).
17. Onsri P. An instructional model for enhancing 21st-century learning skills among army nursing students. *Journal of the Royal Thai Army Nurses* 2018;19(3):147–56.(in Thai).
18. Wudhiwong K, Hemavibool D, Manmalai S. Learning achievements among nursing students through active learning. *Journal of Nurses Association of Thailand Northern Office* 2018;24(2):12–24.(in Thai).
19. Kemmis S, McTaggart R. *The action research planner*. Geelong: Deakin University Press; 1990.
20. Thongsom P. The development of indicators of happiness in learning of students in nursing science undergraduate program under The Ministry of Public Health. *Journal of Nursing and Education* 2011;4(1):88–111. (in Thai).
21. Jiraro P. *Principles of education research* 9th ed. Burapha University. Faculty of Education. Department of Research and Applied Psychology. Chonburi; 2018.(in Thai).
22. Pantaewan P. Development of students in the 21st century with active learning in nursing profession. *Journal of The Royal Thai Army Nurses* 2016;17(3):17–24.(in Thai).